

TRENDS VOOR 2019

Doen en pionieren

2018 was een jaar waarin veel in gang is gezet. Trends zijn duidelijk zichtbaar en overheid, bestuurders en managers verschillen niet zoveel van elkaar in hun intenties. Platform Onderwijsruimte analyseerde de Nationale Trendradar van IVVD en haalde daar de volgende lijnen uit.

Dirk Speelman

Ben Leenen

Leo van Wijchen

Barry Lommen

Jaap van Bruggen

Dirk Speelman (ex-bestuurder Almere College): “De maatschappij en daarmee de benodigde vaardigheden om een rol te kunnen spelen in die maatschappij veranderen in een hoog tempo. Onderwijsprogramma’s passen zich traag aan op deze veranderingen. Brede vorming van leerlingen en studenten is van groot belang om ze voor te bereiden op de toekomst, op banen die nog niet bestaan. *Wend- en weerbaarheid zijn sleutelwoorden.*”

Ben Leenen (directeur 2College Durendael): “De groep was de maat der dingen, maar nu is het individu de maat der dingen. *Het individu staat meer dan ooit centraal.* Leerlingen moeten verschillende talenten kunnen ontwikkelen volgens een gepersonaliseerd menu. Misschien wel versnipperd over verschillende instellingen en locaties. Daar waar het goede aanbod gecreëerd kan worden. Kritische massa is daarbij cruciaal. Die kan gevonden worden in een campusomgeving, maar ook door een goede samenwerking met andere organisaties.”

Leo van Wijchen (teamleider huisvesting en facilities Carmel Scholengroep): “*Er komt een generatie 4.0 aan met een andere onderwijsvraag dan die we nu kunnen voorspellen.* Scholen worden meer onderdeel van de community. Opleidingen gaan vaker fysiek bij bedrij-

ven en andere organisaties zitten. Enerzijds omdat real life situaties bij het leren veel beter werken, maar anderzijds ook om veranderingen bij te houden is samenwerking met het werkveld van groot belang. Zo is er ook minder fysieke ruimte op de school nodig.”

Barry Lommen (bestuurder SVOL): “Een leerdoel is om leerlingen er bewust van te maken dat grondstoffen snel opraken en de fossiele brandstoffen een negatieve bijdrage hebben aan de klimaatverandering. Maar bij duurzaamheid gaat het ook over veiligheid, een gezond binnenklimaat en een gezonde levensstijl. In bredere zin staat bewustwording ten aanzien van de omgeving centraal. *Ouders vinden het in toenemende mate belangrijk voor hun kinderen dat je rekening houdt met milieu, omgeving en duurzaam leven.*”

Jaap van Bruggen (hoofd facilitair beleid ROC Friese Poort): “Elk materiaal kun je hergebruiken. Je gaat dus beter en anders over het onderhoud nadenken. Verduurzaming en energiezuinigheid worden door onderwijsinstellingen en gemeenten gezien als maatschappelijke taken. CO₂-neutraal bouwen wordt de norm. In het klimaatakkoord is vastgelegd dat voor al het bestaande maatschappelijke vastgoed een routekaart gemaakt wordt waarin staat hoe voor

elk gebouw de CO₂-emissies verregaand gereduceerd kunnen worden. *Feitelijk heeft de discussie over terugverdientijd zijn langste tijd gehad*, omdat veel al in bouwvoorschriften en eisen is opgenomen.”

Joost Muiser (programmamaker masterplan huisvesting De Haagse Hogeschool): *“Het onderwijs moet per definitie circulair denken en daar hoort circulair bouwen bij vanuit het bewustzijn naar studenten,*

houden. Logische volgende stap is een model met een kernvoorraad met daaromheen een flexibele schil.”

Geert Looysschelder (bestuurder STIP Hilversum): *“Het gaat om doen en pionieren. Bestuurders moeten het voortouw nemen en grenzen willen verkennen.* De ideale situatie is dat een schoolgebouw zou kunnen meeademen met de ontwikkelingen in het onderwijs. Maar hoe doe je dat? Het schoolgebouw is niet alleen

Joost Muiser

Remco Berghuis

Eric van Dorp

Geert Looysschelder

gebruikers en de omgeving toe. Dan gaat het ook over de gebouwen, de materialen die je gebruikt en de wijze waarop je het gebouw inricht en exploiteert. Het eigenaarschap van de gebruikte materialen heeft een restwaarde en draagt bij aan het financiële plaatje rondom circulair bouwen.”

Remco Berghuis (projectmanager gemeente Rotterdam): *“Wat kan de school betekenen voor de wijk en wat kan de wijk betekenen voor de school? De kwaliteit van de leefomgeving staat met de Omgevingswet stevig op de agenda en daarmee ook de samenwerking met andere maatschappelijke- en marktpartijen in een bepaalde lokale context. De meerwaarde zit in het combineren van budgetten en het voorkomen of terugbrengen van overcapaciteit in maatschappelijke voorzieningen, waardoor er meer mogelijkheden ontstaan voor de omgeving.”*

Eric van Dorp (lid College van Bestuur SPOU Utrecht): *“Het onderwijs verandert sneller dan het aanpassingsvermogen van de gebouwde omgeving.* Bovendien vindt steeds meer onderwijs buiten de school plaats. Wij willen maximale flexibiliteit in onze scholen door een optimale combinatie van klassen en leerpleinen. Flexibiliteit in de inzet van vastgoed is daarom cruciaal om de kosten goed in de hand te

“Het gaat om doen en pionieren. Bestuurders moeten het voortouw nemen en grenzen willen verkennen”

voorbehouden aan de eigen school, maar maakt ook actief onderdeel uit van de omgeving waarin het staat. Door de onderwijsruimten zo generiek mogelijk te maken, kun je ze beter inzetten voor verschillende activiteiten. Het realiseren van minder vierkante meters kost minder geld en is bovendien heel duurzaam.”

Opvallend is dat veel van de geciteerden duurzaamheid vanuit verschillende invalshoeken benaderen. Het gaat om bewustwording, leerlingen voorbereiden op de toekomst, waardering van materialen, maar ook om wendbaar blijven als organisatie en hoe zich dat verhoudt tot eisen die je aan onderwijshuisvesting stelt. Wanneer we onderwijsgebouwen als onderdeel van een netwerk aan faciliteiten beschouwen en inzetten op het leggen van verbindingen, kunnen we meer diversiteit bieden en daarmee de kansen voor elke leerling en student vergroten. Daarbij geldt dan ook nog eens dat de meest duurzame vierkante meter de niet gebouwde vierkante meter is. Doen en pionieren, begint wat ons betreft dan ook bij het bepalen van jouw positie in een samenhangend netwerk. ◀

▶ De Nationale Trendradar Onderwijsvastgoed is een project van IVVD. U kunt hem volledig inzien en downloaden via ivvd.nl. Kijk voor meer informatie over het Platform Onderwijshuisvesting: platformonderwijshuisvesting.nl.